

۱ - مفهوم و معنای بیت زیر را در کدام گزینه مشاهده می کنید؟

دید یکی عرصه به دامان کوه
عرضه ده مخزن پنهان کوه

- ۱) دامنه وسیع کوه پر گل، گنجینه ای از طبیعت را همراه خود داشت.
۲) دامن پر از گل و سبزه کوه از گنج نهفته در دل کوه نشان داشت.
۳) دامن پرتراوت و سرسبز کوه نشانی از پنهانی های طبیعت بهاری است.
۴) دامنه سرسبز و پرتراوت کوه از گنج پنهان دل کوه رونق دارد.

۲ - معنای جمله «وسایط گوناگون در هر مقام بر کار کرد» چیست؟

- ۱) وسیله های گوناگون برای ساختن جهان به کار برد.
۲) وسایل متعددی را برای تکمیل جهان مادی به کار برد.
۳) در ساختن هر چیزی از وسیله و واسطه ای استفاده کرد.
۴) در ساختن همه اشیا از وسایل گوناگون استفاده کرد.

۳ - «ی» در پایان همه واژگان کدام گزینه پسوند «صفت ساز» است؟

- ۱) «تهرانی، زیبایی، همیشگی، انسانی»
۲) «ناتوانی، هنرمندی، خرمی، نشانی»
۳) «دیدنی، آسمانی، ابهری، مدنی»
۴) «دانشی، حقیقی، کامرانی، نومیدی»

۴ - آرایه ایهام در همه ابیات به کار رفته است مگر بیت .....

- ۱) گفتم غم تو دارم گفتا غمت سر آید
۲) دی می شد و گفتم صنما عهد به جای آر
۳) امید هست که روی ملال در نکشد
۴) خوبان پارسی گوی بخشندگان عمرند
گفتم که ماه من شو گفتا اگر بر آید
گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست
از این سخن که گلستان نه جای دل تنگی است
ساقی بده بشارت زندان پارسا را

۵ - در کدام بیت «تشخیص» به کار رفته است؟

- ۱) گوشم به راه تا که خبر می دهد ز دوست
۲) در شمار ار چه نیارود کسی حافظ را
۳) از در درآمدی و من از خود به در شدم
۴) آن همه ناز و تنعم که خزان می فرمود
صاحب خبر بیامد و من بی خبر شدم
شکرکان محنت بی حد و شمار آخر شد
گویی کز این جهان به جهان دگر شدم
عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

۶ - کدام تساوی نادرست است؟

- ۱) گشن: انبوه
۲) جال: تله، دام پرندگان
۳) گرازان: با شتاب و عجله
۴) مطاوعت: فرمان برداری

۷ - در عبارت «از این لحاظ آشنایی با کلام سعدی برای من به منزله شیر آقوز بود، برای طفل که پایه عضله و استخوان بندی او را می نهد» چند غلط املائی وجود دارد؟

- ۱) یک
۲) دو
۳) سه
۴) چهار

۸ - از مفهوم بیت «خروشید و زد دست بر سر زشاه / که شاهان منم کاوه ی دادخواه» کدام گزینه دریافت نمی شود؟

- ۱) تملق
۲) تضرع
۳) تظلم
۴) اعتراض

۹ - در کدام گزینه غلط املائی است؟

- ۱) طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت
۲) عاکفان کعبه ی جلالش به تقصیر عبادت معترف
۳) واصفان حلیه ی جمالش به تحیر منصوب
۴) عصاره ی تاکی به قدرت او شهد فایق شده

۱۰ - معنای واژه «خایب» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) ترسو
۲) جاودان
۳) ناامید
۴) نادرست

۱۱ - در متن: «پادشاه گفت: از تنگی مقام و مأوای خود میندیش که مرا سراهای خوش و نزه است؛ هر کدام خواهی اختیار کن تا به تو بخشم و باید در آن جایگاه از اسباب مأکول و اطعمه و امتعه گردانند و اگر محتاج شوی به لشکر و سپاه و اتباع، همه ساخته آید. دانا گفت: بلای مرگ را چون هنگام فرود آید، راه بدان امارت عالی چنان یابد که بدان کومه ی مختصر» چند غلط املائی وجود دارد؟

- ۱) یک
۲) دو
۳) سه
۴) چهار

۱۲ - کدام گزینه با مصراع دوم شعر زیر قرابت معنایی دارد؟

«از گزند داس دروگر وقت هیچ روینده را زنهار نیست مگر ترانه من که در روزگار نامده بر جای می ماند»

۱) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت	هم‌بر چراغدان شما نیز بگذرد
۲) حافظ سخن بگوی که بر صفحه جهان	این نقش ماند از قلمت یادگار عمر
۳) مردنم نزدیک شد هنگام شربت دادن است	کیست کارد یک سخن بر من از آن شیرین سخن
۴) نینی که چرخ و دهر ندانند قدر فضل	این گفته بود گاه جوانی پدر مرا

۱۳ - مفهوم کدام گزینه با بیت «گفت من تیغ از پی حق می زنم / بنده حقم نه مأمور تنم» قرابت دارد؟

۱) گر تو در دنیا هزاران چاره و حیلت کنی	چیره گردد بر تو آخر هرچه ایزد را قضاست
۲) گر دیده نشسته مگر نور دیده‌ام	پوشنده برهنه مگر نوک سوزنم
۳) با هوای نفس کی باشد رضای حق روا	تا که عصیان و هوای نفس و طاعت در رضاست
۴) گریانی چو صبحم نیست تا از شرم رسوایی	ز بی دردان بپوشد سینه ام زخم نمایان را

۱۴ - آرایه‌های مقابل کدام بیت، هر دو درست است؟

۱) ای پسته تو خنده زده بر حدیث قند / مشتاقم از برای خدا یک شکر بخند (تشبیه، استعاره)
۲) بوی بهبود ز اوضاع جهان می شنوم / شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد (حسن آمیزی، جناس همسان)
۳) از کیمیای مهر تو زر گشت روی من / آری به یمن لطف شما خاک زر شود (ایهام تناسب، پارادوکس)
۴) صد جوی آب بستم از دیده بر کنار / بر بوی تخم مهر که در دل بکارمت (حسن تعلیل، اغراق)

۱۵ - «هزاهز» یعنی: .....

۱) بانگ و غوغا	۲) فریاد و بانگ	۳) فتنه‌ای که آرام شود	۴) فتنه‌ای که مردم را به جنبش درآورد.

۱۶ - «ضیعتک» یعنی .....

۱) چراغ کم نور	۲) چوب ضخیم	۳) زراعت کم محصول	۴) زمین زراعتی کوچک

۱۷ - معنی درست واژه‌های «تیمار - ادبار - نژند - دغل» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۱) غم - پشتیبانی - پست - حيله	۲) محافظت - نگون بختی - اندوهگین - مکر
۳) پرستاری - پشت کردن - قدیمی - مکر	۴) مراقبت - بدبختی - تیرگی - ضعیف

۱۸ - کاربرد واژه «دیگر» در کدام بیت متفاوت است؟

۱) دوم روز رفتند دیگر گروه	سپهد نیامد ز خوردن ستوه
۲) به هر دم کسوت (لباس) دیگر برآرد	به هر دم پاسخ دیگر گذارد
۳) حیاتی یابد از دیدار دیگر	بیابد بی‌شکی اسرار دیگر
۴) روز دیگر ره پیشینه سپرد	بهر ایشان شتر دیگر برد

۱۹ - در عبارت زیر کدام آرایه‌ی ادبی وجود ندارد؟

«پس، از ابر کرم، باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گل از گل، دل کرد، عشق، نتیجه محبت اوست.»

۱) جناس	۲) تشبیه	۳) تکرار	۴) حس آمیزی

۲۰ - در همه گزینه‌ها واژه‌ای معادل «قامت» وجود دارد به جز .....

۱) هرگز نبود سرو به بالا که تو داری	یا مه به صفای رخ زیبا که تو داری
۲) ننگرد دیگر به سرو اندر چمن	هر که دید آن سرو سیم اندام را
۳) چه دشمنی تو که از عشق دست و شمشیرت	مطاوعت به گریزم نمی‌کند اقدام
۴) شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان	که به مژگان شکند قلب همه صف شکنان

۲۱ - در هیچ گزینه‌ای آرایه «تشخیص» یافت نمی‌شود به جز .....

۱) حُسن تو نادر است در این عهد و شعر من	من چشم بر تو و همگان گوش برمنند
۲) حرف‌های خط موزون تو پیرامن روی	گویي از مشک سیه بر گل سوری رقمند
۳) صائب از اندیشه ملک سلیمان فارغ است	هر که دل در چین زلف آن پری رو بسته است
۴) ما را که ره دهد به سراپرده وصال	ای باد صبحدم خبری ده ز ساحتش

۲۲- آرایه های «استعاره، کنایه و حسن تعلیل» در بیت گزینه ..... آمده است.

۱) داروی درد شوق را با همه علم عاجزم	چاره کار عشق را با همه عقل جاهلم
۲) ای آفتاب حسن، برون آدمی ز ابر	کان چهره مشعشع تابانم آرزوست
۳) سیر چشمان را نسازد تنگ دستی در به در	حلقه خود را از تهی چشمی به هر در می زند
۴) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را	دزد دانا می کشد اول چراغ خانه را

۲۳- در همه ابیات به جز بیت گزینه ..... فرایند واجی «ابدال» در مصوت مشهود است.

۱) در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا	زلف سنبل به نسیم سحری می آشف
۲) صبر است مرا چاره هجران تو لیکن	چون صبر توان کرد که مقدور نمانده است
۳) طبیب راه نشین درد عشق نسناسد	برو به دست کن ای مرده دل مسیح دمی
۴) صبا به چشم من انداخت خاکی از کویش	که آب زندگیم در نظر نمی آید

۲۴- در چند واژه از واژه های زیر، فرایند واجی ادغام، بر مبنای ابدال می تواند پدید آید؟

«سنبل، شب پیم، اجتماع، شنبه، اسب، نمی رود، سپید»

۱) یک	۲) دو	۳) سه	۴) چهار

۲۵- کدام عبارت نادرست است؟

۱) در مصراع «با غم عشق غم عالم فانی هیچ است» نقش تبعی دیده می شود.
۲) در واژه های «پستیچی - برانداخت - اجرا» فرایند واجی یکسانی اتفاق می افتد.
۳) الگوی هجایی واژه های «نیک خو» و «مهر جو» متفاوت است.
۴) در عبارت «در این دو سه روز، بار داده آید که علت و تب تمامی زایل شد»، فعل مجهول دیده می شود.

۲۶- در کدام گزینه آرایه های «اغراق و استعاره» دیده می شود؟

۱) یار من باش که زیب فلک و زینت دهر	از مه روی تو و اشک چو پروین من است
۲) تا به حدی است لطافت رخ پرتابش را	که عرق داغ کند لاله سیرابش را
۳) تناور است چو کوه و تگاور است چو باد	شناور است چو ماهی و هم چو قطره، دوان
۴) چنان ز عشق تو از حال خویش بی خبرم	که رو نتابم اگر تیغ می زنی به سرم

۲۷- تعداد ترکیب های اضافی همه ابیات به جز گزینه ..... یکسان است.

۱) طفلان ره، نشسته به امید جوی شیر	عارف به جست و جوی می لاله گون رود
۲) مفتاح قفل کعبه دل، مهر خامشی است	صد فتح روی داد، چو بی گفت و گو شدم
۳) بر لب چشمه چشم به تفرج بنشین	کآب این چشمه برای تو روان ساخته اند
۴) می کند ریگ روانش کار آب زندگی	پیچ و تاب ناامیدی در سراب عشق نیست

۲۸- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

۱) چون بال، شکسته گشت، بر پر	چون دست، بریده گشت، دریازم (= می گیرم)
۲) با بال شکسته پر گشودن، هنر است	این را همه پرندگان می دانند
۳) سیمرغ از آن نیاید بیرون ز آشیان	کز باز توست کوفته بال و شکسته پر
۴) بال شکسته است کلید در قفس	این فتح، بی شکستگی پر نمی شود

۲۹- همه شاعران گزینه ..... رباعی سرایان نامداری هستند.

۱) عطار، باباافضل، مولوی	۲) باباطاهر، محمدعلی مجاهد، عطار
۳) مولوی، سلمان هراتی، صائب	۴) سید ضیاء الدین شفیعی، مصطفی خراسانی، خیام

۳۰- با توجه به بیت زیر آرایه های کدام گزینه نادرست آمده است؟

گر من از خار بترسم نبرم دامن گل / کام در کام نهنگ است ببايد طلبید

۱) تضاد - جناس	۲) تشخیص - استعاره	۳) کنایه - تضاد	۴) مجاز - جناس همسان

پاسخنامه تشریحی

۱ - گزینه ۳

متوسط

۲ - گزینه ۳

وسایط: جمع وسیطه: وسیله، واسطه / مقام: جایگاه معنی مصراع: در ساختن هر چیزی از وسیله و واسطه‌ای استفاده کرد.

آسان

۳ - گزینه ۳

در گزینه «۱»، "ی" در زیبایی، "ی" مصدری است؛ در گزینه «۲»، «ناتوانی، هنرمندی، خرمی» هر سه "ی" مصدری دارند؛ در گزینه «۴»، کامرانی و نومییدی، "ی" مصدری دارند. ولی در گزینه «۳»، «دیدنی» صفت لیاقت و سه واژه دیگر صفت نسبی هستند.

آسان

۴ - گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): برآید ۱- ممکن شود. ۲- طلوع کند.

گزینه (۲): عهد دوم ۱- روزگار ۲- پیمان

گزینه (۳): گلستان ۱- گلزار ۲- نام کتاب

آسان

۵ - گزینه ۴

ناز و تنعم نمودن خزان، تشخیص و جان بخشی است.

آسان

۶ - گزینه ۳

گرازان: با ناز راه رفتن، جلوه کنان.

آسان

۷ - گزینه ۱

املای صحیح واژه: آغوز (اولین شیری که مادر به نوزاد می‌دهد).

آسان

۸ - گزینه ۱

کاوه هرگز در برابر ضحاک تملق نداشته.

متوسط

۹ - گزینه ۳

منسوب ← منسوب

متوسط

۱۰ - گزینه ۳

آسان

۱۱ - گزینه ۱

املای درست واژه: عمارت: ساختمان (امارت: فرمان روایی، امیر بودن)

متوسط

۱۲ - گزینه ۲

مفهوم بیت سوال: جاودانگی سخن: هیچ موجودی در جهان جاودان نیست مگر سروده‌های بزرگان و همین مفهوم در گزینه ۲ یافت می‌شود.

متوسط

۱۳ - گزینه ۳

حضرت علی (ع) در بیت ۳ که با صورت سؤال کاملاً قرابت معنی دارد می‌فرماید: من بنده حق هستم نه بنده نفسانیات و هوسهای نفسانی خود.

متوسط

۱۴ - گزینه ۱

پسته: استعاره از دهان و لب محبوب / حدیث قند: اضافه تشبیهی (قند: مشبه ؛ حدیث: مشبه به)

متوسط

۱۵ - گزینه ۴

هزاهز: فتنه‌ای که مردم را به جنبش در آورد. / غریو: بانگ، غوغا، فریاد

آسان

۱۶ - گزینه ۴

«ضیعتک» یعنی زمین زراعتی کوچک و جمع آن «ضیاع» است.

آسان

۱۷ - گزینه ۲

معنای کامل واژه‌ها:

تیمار: محافظت، خدمت، فکر، تعهد

ادبار: نگون‌بختی، پشت کردن، متضاد اقبال

نژند: اندوهگین، خوار و زبون

دغل: مکر و ناراستی (تباهی)، در درس اول مگار و تنبل

آسان

۱۸ - گزینه ۱

واژه «دیگر» در گزینه ۱، در جایگاه وابسته پیشین قرار گرفته است اما در سایر گزینه‌ها در جایگاه وابسته پسین نشسته است.

آسان

۱۹ - گزینه ۴

جناس ناهمسان: دل، گل / ابر، بر

تشبیه: ابر کرم، باران محبت ← اضافه تشبیهی

تکرار: گل و خاک و محبت

آسان

۲۰ - گزینه ۳

واژه «آقدام» جمع قدم است و تناسبی با قامت ندارد.

گزینه ۱) بالا

گزینه ۲) اندام

گزینه ۴) قد

متوسط

۲۱ - گزینه ۴

سعدی در بیت «۴» به «باد صبحدم» صفت انسانی بخشیده و او را مخاطب قرار داده است گویی که باد حرف سعدی را می‌شنود و پیام او را نزد معشوق می‌برد.

برد.

متوسط

۲۲ - گزینه ۳

استعاره: اینکه حلقه «تهی چشم» باشد تشخیص و استعاره مکینه است.

کنایه: «تهی چشم بودن» کنایه از حریص و طمع‌کار بودن است.

حسن تعلیل: علت به در کوفتن حلقه در، تهی چشمی و حریص بودن آن دانسته شده است که دلیلی غیرواقعی است.

متوسط

۲۳ - گزینه ۱

در بیت (۱) هنگام تلفظ واژه «سنبُل» ابدال در صامت صورت می‌گیرد (تبدیل «ن» به «م»)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: لیکن: ابدال در مصوت ← لکن

گزینه ۳: بُرو: ابدال در مصوت ← تبدیل «ب» به «بُ»

گزینه ۴: نمی آید: ابدال در مصوت ← تبدیل «ت» به «ن»

متوسط

۲۴ - گزینه ۱

«شب پیما»، ادغام بر پایه ابدال دارد؛ یعنی هنگام تلفظ «ب» و «پ» که واجگاه مشترک دارند با هم ترکیب می شوند و به صورت یک واج در می آیند: شبیما
* بقیه واژه های سؤال، ابدال دارند.

متوسط

۲۵ - گزینه ۱

در مصراع گزینه ۱ «نقش تبیی تکرار دیده نمی شود؛ واژه «غم» در هر دو جا دارای نقش یکسانی نیست.

* هرگاه یک واژه در لفظ و نقش تکرار شود به آن نقش، تکرار می گویند.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۲) واژه های «پستیچی، برانداخت و اجرا» همگی فرایند واجی کاهش دارند.

گزینه ۳) الگوی هجایی «نیک خو» و «مهرجو» متفاوت است.

نیک خو: ن + ی + ک + خ + و = صامت + مصوت بلند + صامت + صامت + مصوت بلند

مهرجو: م + ه + ر + ج + و = صامت + مصوت کوتاه + صامت + صامت + صامت + مصوت بلند

آسان

۲۶ - گزینه ۲

شاعر مدعی است که رخ یارش آن قدر لطیف است که عرق به آن آسیب می رساند (اغراق) / لاله سیراب استعاره از صورت.

آسان

۲۷ - گزینه ۴

ریگ روانش (ریگ او) - کار آب - آب زندگی - پیچ و تاب ناامیدی - سراب عشق: ۵ ترکیب اضافی

گزینه های دیگر:

گزینه ۱: طفلان ره - امید جوی - جوی شیر - جست و جوی می: ۴ ترکیب اضافی

گزینه ۲: مفتاح قفل - قفل کعبه - کعبه دل - مهر خامشی: ۴ ترکیب اضافی

گزینه ۳: لب چشمه - چشمه چشم - چشم - آب چشمه: ۴ ترکیب اضافی

متوسط

۲۸ - گزینه ۳

در این گزینه، شکسته شدن بال و پر دلیل عزلت نشینی سیمرغ عنوان شده است؛ درحالی که در گزینه های دیگر بیان شده است که همچنان با بال شکسته، پرواز ممکن است و از عزلت نشینی خبری نیست.

متوسط

۲۹ - گزینه ۱

فقط در این گزینه شاعران رباعی سرا ردیف شده اند.

آسان

۳۰ - گزینه ۲

در این بیت آرایه «تشخیص» و «استعاره» وجود ندارد.

گزینه های دیگر:

۱) تضاد: خار - گل / جناس: کام (آرزو) - کام (دهان)

۳) نبرم دامن گل: کنایه از نرسیدن به مقصود / تضاد: خار - گل

۴) مجاز: کام دوم مجاز از کل وجود / جناس همسان: کام - کام

متوسط

نکته: در این سوال، گزینه ۱ و ۳ به دلیل وجود تضاد و تشبیه، گزینه ۲ به دلیل وجود تشبیه و تشبیه، و گزینه ۴ به دلیل وجود مجاز و جناس همسان، صحیح است.

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۴	۶ - ۳	۱۱ - ۱	۱۶ - ۴	۲۱ - ۴	۲۶ - ۲
۲ - ۴	۷ - ۱	۱۲ - ۲	۱۷ - ۲	۲۲ - ۳	۲۷ - ۴
۳ - ۴	۸ - ۱	۱۳ - ۳	۱۸ - ۱	۲۳ - ۱	۲۸ - ۳
۴ - ۴	۹ - ۳	۱۴ - ۱	۱۹ - ۴	۲۴ - ۱	۲۹ - ۱
۵ - ۴	۱۰ - ۳	۱۵ - ۴	۲۰ - ۳	۲۵ - ۱	۳۰ - ۲